

**Thai
Lawyers
for
Human
Rights**

บทวิเคราะห์ 2 ปี
รัฐประหาร:
“พรางอำนาจปืนในรูป
กระบวนการยุติธรรม”
22 มิถุนายน 2559

“พรางอำนาจป็น ในรูปกฎหมายและ กระบวนการยุติธรรม”

เกริ่นนำ

“มาตรา 1 อำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของราษฎร
ทั้งหลาย”

พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว
พุทธศักราช 2475
ประกาศใช้ ณ วันที่ 27 มิถุนายน 2475

แตกต่างโดยสิ้นเชิงจากการยึดอำนาจและเปลี่ยน
การปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบ
ประชาธิปไตยโดยคณะราษฎร เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ซึ่ง
เป็นการประกาศหลักการสำคัญว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวง
ชนและหลัก 6 ประการ ที่สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคเป็น
หลักการสำคัญ

คณะรัฐประหารในนามคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
(คสช.) ที่เข้ายึดอำนาจเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 กลับ
รวบอำนาจอธิปไตย อันได้แก่ อำนาจอธิปไตย บริหาร และ
ตุลาการ ไว้ในมือของ คสช. โดยเบ็ดเสร็จพร้อมยกเว้นความรับ
ผิดตนเองไว้โดยบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557

คสช. ประกาศตนเองเป็นรัฐชาติปัตย์¹ หรือผู้ถือครอง
อำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศทั้ง
ที่ไม่ได้มีฐานที่มาใด ๆ จากปวงชน และสถาปนาระบบอำนาจ
คสช. ที่ไม่เปิดให้ประชาชนสามารถโต้แย้ง คัดค้านหรือได้
รับการเยียวยาจากการใช้อำนาจของรัฐ แม้แต่ศาลเองก็มีคำ
วินิจฉัยในลักษณะยอมรับอำนาจอธิปไตย²ดังกล่าวในหลาย
คดี จนกล่าวได้ว่าอำนาจอธิปไตยและหลักประกันสิทธิเสรีภาพ
ของปวงชนถูกลิดรอนไปทั้งหมดตลอดสองปีเศษที่ผ่านมา

แม้ต่อมาในเดือนกรกฎาคม 2557 คสช. ประกาศใช้

1 กรุงเทพธุรกิจ. 2558. ‘ประยุทธ์’ ย้ำชัด รมว.-คสช. จำเป็นต้องคงอำนาจอธิปไตย
ออนไลน์. สืบค้นจาก : <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/671236>
2 ตัวอย่างเช่น ศาลยุติธรรมยอมรับการรัฐประหาร ให้ความเห็นคดีพลเมืองรุกเดินขึ้น
ศาลทหาร <https://thir2014.wordpress.com/2016/04/01/phansak/>

รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวให้ดูราวกับประเทศกลับมาใช้การปกครองโดยระบบกฎหมายและเป็นนิติรัฐ (Legal State) แต่เมื่อพิจารณาบบกฎหมายภายใต้ยุค คสช. แล้วพบว่าเนื้อหาของระบบนั้นห่างไกลจากนิติรัฐอย่างมาก

คสช. ได้อำนาจนิติบัญญัติที่สถาปนาเองในรัฐธรรมนูญมาออกประกาศและคำสั่ง คสช. นับร้อยฉบับเพื่อใช้ควบคุมประเทศ นับแต่รัฐประหาร 2557 จนถึงวันที่ 19 มิถุนายน 2559 คณะรัฐประหารออกคำสั่ง คสช. มาแล้วจำนวน 198 ฉบับ ประกาศ คสช. จำนวน 123 ฉบับ และคำสั่งหัวหน้า คสช. จำนวน 76 ฉบับ มาบังคับใช้ในทุกมิติของการปกครองประเทศ

เมื่อพิจารณาองค์กรที่ทำหน้าที่ออกกฎหมายหรือฝ่ายนิติบัญญัติก็มีที่มาจากแต่งตั้งของ คสช. โดยมีหัวหน้า คสช. เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารและมีการประกาศให้คดีบางประเภทขึ้นสู่การพิจารณาของศาลทหารอันถือเป็นการแทรกแซงอำนาจฝ่ายตุลาการ จึงกล่าวได้ว่าอำนาจทุกประการยังคงอยู่ที่ คสช.

คำถามสำคัญคือภายใต้การลิดรอนอำนาจอธิปไตยของปวงชนดังกล่าว ระบอบการใช้อำนาจของ คสช. ดำเนินไปในลักษณะใดบ้าง อันเป็นส่วนหนึ่งทำให้คณะรัฐประหารสามารถควบคุมอำนาจการปกครองได้ตลอดสองปีเศษที่ผ่านมา

ปัญหาความชอบธรรมทางการเมือง เป็นประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งภายใต้การปกครองของ คสช. ที่เข้าสู่อำนาจผ่านการทำรัฐประหาร ซึ่งนับเป็นผู้ใช้อำนาจรัฐหรือรัฐบาลที่ขาดความชอบธรรมทางประชาธิปไตย หากภายใต้การปกครองของ คสช. ยังมีการใช้อำนาจตามอำเภอใจในการละเมิดสิทธิมนุษยชนยอมซ้ำเติมการไม่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ หรือแม้แต่ภายในประเทศเองไปอีกระดับ

สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนภายหลังจากคณะรัฐประหารยึดอำนาจสำเร็จ และใช้อำนาจกดปราบการต่อต้านคัดค้านในช่วงแรกได้แล้ว เกิดขึ้นโดย คสช. มิได้ใช้กำลังอาวุธโดยตรงในการควบคุมอำนาจการปกครอง แต่อาศัยวิธีการเปลี่ยนการใช้อำนาจดังกล่าวให้ออกมาในรูปของการบังคับใช้สิ่งที่ถูกเรียกว่าเป็น “กฎหมาย” และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดผ่านรูปลักษณะของ “กระบวนการยุติธรรม” ด้วยข้ออ้างเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและความ

มั่นคงของรัฐ

ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ การกระทำในนามของ “กฎหมาย” และ “กระบวนการยุติธรรม” ที่เป็นแต่เพียงรูปลักษณ์ แต่ถูกชี้นำองการโดย คสช. และฝ่ายทหาร จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยปรับภาพลักษณ์ให้กับการใช้อำนาจของ คสช. กล่าวคือ ถูกใช้สร้างให้ภาพการปกครองของ คสช. เป็นการปกครองโดยกฎหมายหรือ “นิติรัฐ” ในทางรูปแบบ แต่หากพิจารณาในทางเนื้อหาของกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมดังกล่าว รวมทั้งรัฐธรรมนูญชั่วคราวจะพบความบิดเบือนหลักการและความบกพร่องของกระบวนการหลายประการ ที่ทำให้เห็นว่า “กฎหมาย” และ “กระบวนการยุติธรรม” เป็นหนึ่งในเครื่องมือที่มีสถานะเป็นเพียงส่วนประกอบของกลไกการกดบังคับที่ คสช. ใช้ในการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชน

ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนซึ่งก่อตั้งขึ้นในคืนวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 เพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายแก่บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและเก็บข้อมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายหลังรัฐประหาร **จนถึงปัจจุบัน ได้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจำนวน 86 คดี รวมผู้ต้องหาหรือจำเลยจำนวน 119 คน**

อย่างไรก็ตาม นอกจากคดีที่ศูนย์ทนายความฯ ได้ให้ความช่วยเหลือแล้ว ตลอดสองปีที่ผ่านมา ยังมีผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติอีกเป็นจำนวนมาก โดยศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนพบว่านับตั้งแต่มีการรัฐประหารจนถึงวันที่ 30 เมษายน 2559 เจ้าหน้าที่ทหารเรียกบุคคลมารายงานตัว หรือเรียกไป “ปรับทัศนคติ” ในค่ายทหารอย่างน้อยจำนวน 1,006 คน เจ้าหน้าที่แทรกแซงหรือปิดกั้นไม่ให้มีงานเสวนาหรือกิจกรรมสาธารณะเกิดขึ้นอย่างน้อยจำนวน 130 งาน และมีการจับกุมควบคุมตัวบุคคลภายใต้กฎอัยการศึกและคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 อย่างน้อย 579 คน

รายงานชิ้นนี้นำเสนอบทวิเคราะห์กลไกการใช้อำนาจของ คสช. ตลอดสองปีเศษที่ผ่านมา ในฐานะที่เป็นทั้งเครื่องมือสำคัญในการควบคุมและรองรับอำนาจการปกครอง ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกดบังคับการแสดงออกทางการเมืองทุกประเภท และทำให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการใช้อำนาจ

ของ คสช. และเจ้าหน้าที่ทหารดำเนินไปอย่างเป็นระบบ โดยสามารถแบ่งกลไกเหล่านี้ออกเป็น 4 ประการหลักๆ ได้แก่ 1) การเรียกบุคคลรายงานตัวและการจับตาสอดส่องโดยรัฐ 2) การสร้าง “กฎหมาย” และ “กระบวนการยุติธรรมที่ขึ้นำโดยทหาร” 3) การใช้กฎหมายปกติและกฎหมายพิเศษเป็นเครื่องมือปราบปรามทางการเมือง 4) การใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราว พ.ศ. 2557 รองรับการใช้อำนาจให้ปราศจากการรับผิดชอบ

“พรางอำนาจปืน ในรูปกฎหมายและ กระบวนการยุติธรรม”

1. การเรียกบุคคล รายงานตัว และการจับตา สอดส่องโดยรัฐ

ในช่วงแรกภายหลังการรัฐประหารระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงกรกฎาคม 2557 คสช. มีการออกคำสั่งเรียกบุคคลไปรายงานตัวต่อ คสช. อย่างเป็นทางการจำนวน 37 คำสั่ง รวมผู้ถูกเรียกตัวจำนวน 472 รายชื่อ แต่นอกจากจำนวนดังกล่าวแล้ว ต่อมายังมีการเรียกไปรายงานตัวโดยไม่ผ่านการออกคำสั่งเรียกไปรายงานตัว โดยเฉพาะในต่างจังหวัดที่เจ้าหน้าที่ทหารมีปฏิบัติการบุกเข้าติดตามตัวติดต่อให้เข้ามารายงานตัวเองที่ค่ายทหาร หรือแม้แต่การควบคุมตัวญาติไปแทนเพื่อกดดันให้เข้ารายงานตัว โดยจากการรวบรวมของศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน ทั้งประเทศมีบุคคลจำนวนอย่างน้อย 1,006 คน ที่ถูกเรียกให้เข้ารายงานตัว โดยมีทั้งกลุ่มนักการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น แกนนำกลุ่มการเมืองโดยเฉพาะแกนนำของคณะเสื้อแดงในท้องถิ่นต่าง ๆ นอกจากนั้นกลุ่มนักกิจกรรม นักเคลื่อนไหวทางสังคม นักวิชาการ สื่อหรือคนทำงานในองค์กรพัฒนาเอกชน ก็ถูกเรียกรายงานตัวเช่นกัน

ช่วงสิบเดือนหลังรัฐประหาร คสช. และเจ้าหน้าที่ทหารได้อำนาจตามกฎหมายอัยการศึกควบคุมตัวบุคคลที่ถูกเรียกรายงานตัวไว้ในค่ายทหารไม่เกิน 7 วัน แม้ คสช. ประกาศยกเลิกใช้กฎหมายอัยการศึกตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 แต่เจ้าหน้าที่ทหารก็ยังมีอำนาจ¹ ในการควบคุมตัวบุคคลในค่ายทหารโดยไม่ต้องขออนุญาตได้ไม่เกิน 7 วัน ตามคำสั่งหัวหน้า คสช.ที่ 3/2558² ซึ่งออกโดยอำนาจมาตรา 44 รัฐธรรมนูญชั่วคราว หลายกรณีมีการพุดคุยในการลักษณะของการสอบสวน ทั้งที่บุคคลที่ถูกเรียกรายงานตัวไม่ได้กระทำความผิดใด ๆ มีการสอบประวัติ และให้บุคคลที่ไปรายงานตัวต้องลงนามยอมรับเงื่อนไขห้ามเคลื่อนไหวทางการเมืองและห้ามเดินทางออกนอกราชอาณาจักร ตามเงื่อนไขท้ายประกาศ คสช. ฉบับที่ 39/2557 ทั้ง คสช. ยังกำหนดให้การฝ่าฝืนเงื่อนไขบันทึกข้อตกลงดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาที่อยู่ในอำนาจการพิจารณา

1 การประกาศใช้กฎหมายอัยการศึกได้ยกเลิกนับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 แต่หัวหน้า คสช. ได้อำนาจตามมาตรา 44 แห่งรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ.2557 ประกาศใช้คำสั่งหัวหน้า คสช. ฉบับที่ 3/2558 เรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติขึ้นมาเพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารแทนกฎหมายอัยการศึก ซึ่งยังให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจในการควบคุมตัวบุคคลได้ไม่เกิน 7 วัน

2 การประกาศใช้กฎหมายอัยการศึกได้ยกเลิกนับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 แต่หัวหน้า คสช. ได้อำนาจตามมาตรา 44 แห่งรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ.2557 ประกาศใช้คำสั่งหัวหน้า คสช. ฉบับที่ 3/2558 เรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติขึ้นมาเพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารแทนกฎหมายอัยการศึก ซึ่งยังให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจในการควบคุมตัวบุคคลได้ไม่เกิน 7 วัน

คดีของศาลทหาร ซึ่งกลายเป็นข้อผูกมัดและเครื่องมือข่มขู่เพื่อ
ปราบปรามการเคลื่อนไหวทางการเมืองตลอดสองปีเศษหลังรัฐประหารที่
ผ่านมา ทั้งที่ “ข้อตกลง” ดังกล่าว เกิดขึ้นภายใต้สภาพบังคับของการ
ควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ลงนามไม่ได้มีอิสระในการเลือกว่าจะ
เซ็นหรือไม่เซ็นเอกสารดังกล่าวได้

การใช้อำนาจพิเศษของเจ้าหน้าที่ทหารในการควบคุมตัว
บุคคล ยังมีลักษณะของการควบคุมตัวในสถานที่ปิดลับ บุคคลทั่วไป
ญาติและทนายความไม่สามารถติดต่อและเข้าถึงผู้ถูกควบคุมตัว
แม้กระทั่งศาลก็ไม่เข้ามาตรวจสอบการควบคุมตัวบุคคลโดยทหาร
ที่อ้างอำนาจคำสั่งหัวหน้า คสช.³ และส่วนมากเป็นการควบคุมตัว
จากการที่บุคคลใช้สิทธิในเสรีภาพการแสดงความคิดเห็นและชุมนุม
โดยสงบสันติซึ่งเป็นการควบคุมตัวโดยมิชอบ (Arbitrary Detention)
ละเมิดพันธกรณีระหว่างประเทศ ตามข้อ 9 กติการะหว่างประเทศ
ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) กระบวนการ
ควบคุมตัวโดยมิชอบยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่องในห้วงปีที่สอง
ของ คสช. อาทิเช่น กรณีการควบคุมตัวนายสุนทร ศรีไพบูลย์ ซึ่งต่อ
มาถูกดำเนินคดีมาตรา 112 จากการโพสต์ภาพหมิ่นสฤษดิ์ทรงเลี้ยง⁴
หรือกรณีการควบคุมตัวนายสรารุช บำรุงกิจติดคุกแอดมินเพจเปิด
ประเด็น⁵ รวมถึงการควบคุมตัวนายวัฒนา เมืองสุข นักการเมือง
พรรคเพื่อไทย⁶ เป็นต้น

การควบคุมตัวบุคคลในสถานที่ปิดลับและตรวจสอบไม่
ได้ ยังนำไปปัญหาที่ผู้ถูกควบคุมตัวมีความเสี่ยงและโอกาสที่จะถูก
ซ้อมทรมานและปฏิบัติอย่างโหดร้ายทารุณ หลังรัฐประหาร 2557
ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนพบว่า **มีผู้ร้องเรียนว่ามีกร
ซ้อมทรมานเกิดขึ้นระหว่างควบคุมตัวตามกฎหมายการศึกษาคและ
คำสั่งหัวหน้า คสช. ฉบับที่ 3/2559 อย่างน้อย 18 ราย** รวมถึง
กรณีของนายสรรเสริญ ศรีอ่อนเรือน จำเลยคดีระเบิดศาลอาญา⁷ ซึ่ง
จนกระทั่งปัจจุบันก็ยังไม่มีความคืบหน้าในการดำเนินการสืบสวน
เกี่ยวกับการซ้อมทรมานดังกล่าวจากเจ้าหน้าที่รัฐแต่อย่างใด

ขณะเดียวกัน บุคคลที่เคยถูกเรียกรายงานตัว ควบคุมตัว
และเป็นเป้าหมายของ คสช. หลังได้รับการปล่อยตัวแล้วก็ยังคงถูก
ติดตามจับตาดูอย่างต่อเนื่อง ในหลายพื้นที่เจ้าหน้าที่ทหารมีการเรียก

3 ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนได้เคยยื่นคำร้องขอให้ศาลไต่สวนการควบคุมตัวโดยไม่
ชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่นกรณีนายชเนต อ้นนันทวงษ์ [https://
tlhr2014.wordpress.com/2015/12/17/thanet-4/](https://tlhr2014.wordpress.com/2015/12/17/thanet-4/) กรณีแอดมินแฟนเพจ “เรารักพล.อ.ประยุทธ์” [https://
tlhr2014.wordpress.com/2016/04/29/arbitrary-detention-4-people/](https://tlhr2014.wordpress.com/2016/04/29/arbitrary-detention-4-people/)

4 ดูเพิ่มเติมที่แถลงการณ์ต่อการบังคับให้สูญหายนายสุนทร ศรีไพบูลย์ <https://tlhr2014.wordpress.com/2015/12/11/thanakorn-force-to-disappear-statement/>

5 ดูรายละเอียดการควบคุมตัวที่ แถลงการณ์ต่อการบังคับให้สูญหาย นายสรารุช บำรุงกิจติดคุก <https://tlhr2014.wordpress.com/2016/03/14/press/>

6 ดูได้ที่แถลงการณ์ ยุติการควบคุมตัวนายวรชัย เหมะ และนายวัฒนา เมืองสุข https://tlhr2014.wordpress.com/2016/03/27/worachai-wattana_pressstatement/

7 เยี่ยมยุทธ สุทธิฉายา และ รัชตะ ทองรวย. ประชาไท. 2558. สรรเสริญ ศรีอ่อนเรือน ได้รายงาน
ตำรวจ “รอยฟกช้ำน่าจะเป็นจากลิ่มไปกระทบสิ่งของไม่มีคม”. (ออนไลน์) สืบค้นจาก : [http://prachatai.com/
journal/2015/07/60443](http://prachatai.com/journal/2015/07/60443)

ตัวบุคคลเดิมไปพูดคุยในค่ายทหารเป็นระยะ ด้วยคำที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นใหม่ว่า “เชิญมาปรับทัศนคติ” แต่พฤติการณ์ที่เจ้าหน้าที่กระทำการติดตามตัวบุคคลมาพบที่ค่ายนั้นมีลักษณะบังคับและหลายกรณีเป็นการข่มขู่โดยไม่ได้ให้อิสระบุคคลในการตัดสินใจว่าจะไปหรือไม่ เพราะหากเป็นการ “เชิญ” จริง เจ้าหน้าที่ต้องเคารพการตัดสินใจโดยอิสระของบุคคลที่จะไปหรือไม่ไปก็ได้ เช่น กรณีของนายประวีตร โรจนพฤษ์ อดีตนักข่าวของ The Nation⁸ และนายธนาพล อิวสกุล บรรณาธิการบริหารของสำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน⁹ ซึ่งทั้งสองคนเป็นบุคคลที่เคยถูกเรียกรายงานตัวและได้รับการปล่อยตัวแล้ว แต่ก็ถูกควบคุมตัวอีกเมื่อมีการแสดงการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของ คสช. นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังมีการนัดพบหรือโทรศัพท์พูดคุยเพื่อติดตามความเคลื่อนไหวเป็นประจำ บางครั้งก็ทหารก็เรียกตัวโดยอ้างว่าเพื่อพบผู้บังคับบัญชาคนใหม่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกำลังพล รวมทั้งมีการส่งกำลังเจ้าหน้าที่ไปติดตามที่บ้านหรือพื้นที่ส่วนตัวเป็นประจำ

ในหลายจังหวัด ระยะเวลาหลังรัฐประหาร เจ้าหน้าที่ทหารมีการเข้าติดตามตัวแกนนำมวลชนที่บ้านแทบทุกวัน หรือให้เข้าเซ็นชื่อรายงานตัวที่ค่ายทหารทุกอาทิตย์ เจ้าหน้าที่ยังให้แจ้งให้ทราบเมื่อมีการเดินทางออกนอกพื้นที่ หรือบางรายก็ถูกควบคุมตัวในค่ายทหารซ้ำหลายหน เนื่องจากยังคงมีการแสดงความคิดเห็นหรือเคลื่อนไหวทางการเมือง แม้ความถี่จะลดลงบ้าง แต่ก็ยังคงมีการติดตามจับตาทุกครั้งที่มีกระแสการเคลื่อนไหวในช่วงต่าง ๆ ทำให้ตลอดสองปีเศษที่ผ่านมา บุคคลจำนวนมากดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้สภาพเสมือนอยู่ใน “สายตา” ของรัฐแทบตลอดเวลา

นอกจากการติดตามจับตาคณะบุคคลที่เป็นเป้าหมายเดิมแล้ว คสช. ยังมีการจับตาสอดส่องกิจกรรมต่าง ๆ ของภาคประชาชนอย่างเข้มข้นและเข้มงวด กิจกรรมสาธารณะแทบทุกกิจกรรมที่สามารถจัดได้ แม้ไม่เกี่ยวข้องใด ๆ กับประเด็นทางการเมือง จะถูกเจ้าหน้าที่เข้าตรวจตรา ถ่ายรูป หรือบันทึกภาพและเสียง บางครั้งก็แสดงตัวบางครั้งก็เป็นเจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบ จนกลายเป็นเรื่อง “ปกติ” แม้แต่การแสดงออกในประเด็นปัญหาปากท้องและปัญหาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิทธิชุมชน ก็ถูกติดตามจับตอย่างเข้มข้นไม่แตกต่างกัน แกนนำชุมชนหรือนักพัฒนาเอกชนก็ถูกเจ้าหน้าที่ทหารใช้มาตรการเรียกรายงานในค่ายทหาร หรือเข้าพูดคุย “ปรับทัศนคติ” เพื่อแทรกแซง หรือป้องปรามการเคลื่อนไหวหรือการจัดกิจกรรมของชาวบ้านหรือชุมชน

8 อ่านรายละเอียดการเรียกตัวได้ที่ ทหารเรียกประวีตร เข้ารายงานตัวในค่ายทหาร ไร้รีแวลูกปล่อยตัว! <https://thir2014.wordpress.com/2015/09/14/pravit-summoned/>

9 ประชาไท. (2558) “เชิญไปกินกาแฟเฉยๆ” รายงานกรณีนายธนาพล อิวสกุล ถูกควบคุมตัวครั้งที่สอง. (ออนไลน์) สืบค้น <http://prachatai.com/journal/2014/07/54449>

การติดตามสอดส่องความคิดของประชาชนโดยรัฐดำเนินไปอย่างเข้มข้น “สายตา” คสช. จับจ้องและตรวจตรากิจกรรมและการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่สื่อทางอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์ หลายกรณีที่บุคคลถูกเรียกตัวไปพูดคุยในค่ายทหาร เพราะแสดงความคิดเห็นในสังคมออนไลน์ เช่น กรณีเอ็นจีโอโพสต์เฟซบุ๊กกรณีพิพาทที่ดิน พาดพิง คสช.¹⁰ กรณีนายสรราช บำรุงกิตติคุณ¹¹ เป็นต้น บางกรณีแม้จะโพสต์โดยตั้งค่าเป็นส่วนตัว แต่ก็ถูกเจ้าหน้าที่ทหารนำข้อความดังกล่าวมาแสดงให้ดู เพื่อห้ามปรามหรือข่มขู่ ขณะที่ยังพบการดำเนินคดีที่เกิดขึ้นจากการแสดงความคิดเห็นหรือกิจกรรมในสื่อสังคมออนไลน์

ปัจจุบันศูนย์ทนายความฯ ให้ความช่วยเหลือประชาชนอย่างน้อย 23 คดีที่เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นออนไลน์และความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ภายในศาลทหาร บางคดีเจ้าหน้าที่นำบทสนทนาหรือข้อความในลักษณะส่วนตัวมาใช้เป็นหลักฐานกล่าวหาหรือสอบสวนบุคคล ทำให้เกิดคำถามถึงความชอบด้วยกฎหมายในการเข้าถึงข้อมูลของเจ้าหน้าที่รัฐและการคุ้มครองเสรีภาพในการใช้และสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตของประชาชน เช่น กรณีของแม่จ่านิวและบุรินทร์ ถูกดำเนินคดีในข้อหามาตรา 112 จากบทสนทนาส่วนตัวในกล่องข้อความเฟซบุ๊ก¹² หรือกรณีของทฤษฎีและณัฐริกา ถูกดำเนินคดีในข้อหามาตรา 112 โดยอ้างเหตุการณ์การพูดคุยส่วนตัวกันในกล่องข้อความ เฟซบุ๊ก¹³ เป็นต้น

กล่าวได้ว่าหลังรัฐประหาร กลไกรัฐในยุค คสช. ทั้งทหาร ตำรวจ หรือหน่วยงานความมั่นคงต่างๆ ดำเนินการจับตาสอดส่อง (State Surveillance) ความเคลื่อนไหวและการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองอย่างเข้มงวดมากขึ้นในทุกพื้นที่ รวมทั้งในสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งยังตั้งใจแสดงออกให้พลเมืองรู้ว่ารัฐกำลังดำเนินการจับตาสอดส่องอยู่ ประกอบกับการใช้กระบวนการเรียกรายงานตัวต่อทหาร การควบคุมตัวในค่ายทหาร หรือการส่งกำลังเจ้าหน้าที่เข้าพูดคุยที่บ้านหรือพื้นที่ส่วนตัวเพื่อระงับยับยั้งการแสดงออกในประเด็นต่างๆ นอกจากเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ยังสร้างให้เกิดความหวาดกลัวในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างกว้างขวาง การรักษา “ความสงบเรียบร้อย” ภายใต้คณะรัฐประหารจึงดำเนินไปภายใต้ “การกดบังคับ” พลเมืองอย่างเข้มข้น

10 รายละเอียดอ่านได้ที่ โพสต์เฟซบุ๊กกรณีพิพาทที่ดิน พาดพิง คสช. ถูกเรียกรายงานตัวในค่ายทหาร <https://tlhr2014.wordpress.com/2016/05/04/krissakorn-summoned/>

11 อ่านรายละเอียดได้ที่ แถลงการณ์ต่อการบังคับให้สูญหาย นายสรราช บำรุงกิตติคุณ <https://tlhr2014.wordpress.com/2016/03/14/press/>

12 กรณี “จ่านิว” อ่านรายละเอียดได้ที่ ทักแชท 112 แล้วไม่ห้ามเป็นพุดติการณัรยแรง ไม่อนุญาตประกันตัวแม่จ่านิว <https://tlhr2014.wordpress.com/2016/05/06/ianew-mom-chat-fb-112/>

13 ประชาไท. 2559. พ่อแม่ ‘ทฤษฎี-ณัฐริกา’ ทูลเกล้าถวายฎีกา ขอสิทธิประกันตัวคดี ม.112. (ออนไลน์) สืบค้นจาก : <http://www.prachatai.org/journal/2016/06/66118>

2. กระบวนการ ยุติธรรมที่ชี้ นำโดยทหาร: วงจรความยุติธรรม ที่อยู่ภายใต้ การควบคุมของ คสช.

“กระบวนการยุติธรรมที่ชี้หน้าโดยทหาร” ที่ คสช. สร้างขึ้นนั้น เป็นกระบวนการที่ คสช. เข้าไปควบคุมวงจรของกระบวนการยุติธรรมอย่างเข้มข้นและตลอดกระบวนการ ตั้งแต่การกำหนดให้การกระทำใดการกระทำหนึ่งมีความผิดตามกฎหมายและต้องเข้าสู่การพิจารณาคดีในศาลทหาร การนำตัวผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดมาเข้าสู่การพิจารณาลงโทษ โดยผ่านขั้นตอนการจับกุมผู้ต้องสงสัยกระทำความผิดและกรรมวิธีเพื่อให้ได้ข้อมูลจากบุคคลโดยใช้อำนาจพิเศษของฝ่ายทหาร ไม่ว่าจะเป็นการซักถามข้อมูลและสอบประวัติบุคคลระหว่างการควบคุมตัวตามกฎหมายอัยการศึกหรือคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 ก่อนนำตัวส่งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในชั้นสอบสวนโดยมีคำสั่งหัวหน้า คสช. ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารร่วมทำการสอบสวนได้ ต่อไปถึงชั้นพนักงานอัยการทหารซึ่งทำความเห็นในสิ่งฟ้องหรือไม่ และศาลทหารเป็นผู้พิพากษาตัดสินคดีและลงโทษ ทั้งยังมีการนำพลเรือนไปคุมขังในเรือนจำที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ค่ายทหาร

หน้าที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรมที่ชี้หน้าโดยทหาร คือการดำเนินคดีกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ต่อต้านรัฐประหาร หรือวิพากษ์วิจารณ์การบริหารประเทศของ คสช. โดยอาศัยรูปปลัดภรณ์ของกระบวนการทางกฎหมายและศาล เป็นเครื่องมือในการขัดขวางข่มขู่ รวมถึงใช้การดำเนินคดีเป็นตัวอย่างให้บุคคลอื่นๆ เกิดความหวาดกลัวและไม่ออกมาต่อต้านรัฐประหารหรือแสดงความเห็นต่อทิศทางการบริหารประเทศของ คสช. ซึ่งกระบวนการยุติธรรมที่ชี้หน้าโดยทหารภายใต้ยุค คสช. สามารถจำแนกออกเป็น 4 ลำดับชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 คสช. ออกคำสั่งหรือประกาศ ที่กำหนดให้การกระทำใดการกระทำหนึ่ง เป็นความผิดตามกฎหมาย

หลังรัฐประหาร คสช. ได้อำนาจรัฐาธิปัตย์ออกประกาศและคำสั่ง¹⁴ มากำหนดให้การใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนซึ่งเคยสามารถทำได้อย่างเป็นปกติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อเรียกร้องให้รัฐกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดการดำเนินการทางการเมืองของรัฐกลายเป็นการกระทำที่ต้องห้าม เช่น ห้ามการชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ห้ามฝ่าฝืนเงื่อนไขปล่อยตัวซึ่งห้ามไม่ให้บุคคลแสดงความคิดเห็นหรือเคลื่อนไหวทางการเมือง

14 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 39/2557, ฉบับที่ 40/2557 และฉบับที่ 41/2557

เป็นต้น¹⁵และหากใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการชุมนุม เสรีภาพในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง) ก็กลายเป็นการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ คสช.¹⁶เป็นความผิดตามกฎหมาย คสช. และมีโทษทางอาญา¹⁷

ผลลัพธ์ของการออกประกาศหรือคำสั่งที่กำหนดให้การกระทำเหล่านี้เป็น “ความผิดตามกฎหมาย” คือหากปรากฏว่ามีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดไม่ยอมรับการทำรัฐประหารหรือไม่เห็นด้วยกับการบริหารของ คสช. โดยใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นด้วย รวมตัวเพื่อชุมนุม จัดกิจกรรม หรือแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ หรือแม้แต่การไม่ไป “รายงานตัว” กับคณะรัฐประหาร การกระทำดังกล่าวกลับกลายเป็นการทำผิดกฎหมาย และส่งผลต่อเนื่องให้ คสช. และเจ้าหน้าที่ทหารที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของ คสช. สามารถอ้างมาเป็นเหตุในการเข้าดำเนินการจับกุมและดำเนินคดีกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อยุติการกระทำดังกล่าวลงได้

ขั้นที่ 2 คสช. ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ทหาร มีอำนาจแบบเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผ่านกฎอัยการศึกและคำสั่งหัวหน้า คสช.

ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เมื่อ คสช. ทำรัฐประหารก็ได้ออกประกาศ คสช. ฉบับที่ 2/2557 ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ซึ่งกฎอัยการศึกเป็นเครื่องมือสำคัญที่ให้อำนาจพิเศษแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารซึ่งอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของ คสช. มีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน เข้าดำเนินการตรวจค้น จับกุม และควบคุมตัวบุคคลเป็นเวลาไม่เกิน 7 วัน ในสถานที่ใดก็ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจับหรืออำนาจควบคุมตัวจากศาล เพื่อสอบถามข้อมูลและดำเนินการอื่น ๆ กับผู้ที่เจ้าหน้าที่ทหารสงสัยว่าเป็น “อริราชศัตรู” หรือ “ศัตรูของชาติ”¹⁸ ต่อมา เมื่อมีการยกเลิกการประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรแล้ว หัวหน้า คสช. ได้ใช้อำนาจตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญชั่วคราว พ.ศ. 2557 ออกคำสั่งหัวหน้า คสช. ฉบับที่ 3/2558 ให้อำนาจ

15 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 7/2557, ฉบับที่ 49/2557, ฉบับที่ 57/2557, ฉบับที่ 97/2557 และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 3/2558 ข้อ 12

16 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 39/2557, ฉบับที่ 40/2557 และฉบับที่ 41/2557

17 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 7/2557, ฉบับที่ 49/2557, ฉบับที่ 57/2557, ฉบับที่ 97/2557 และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 3/2558 ข้อ 12

18 มาตรา 15 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457

พิเศษแก่เจ้าหน้าที่ทหาร ในทำนองเดียวกับกฎอัยการศึก เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำซึ่งเป็นการคุกคาม ความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ

นอกจากนี้จากกฎอัยการศึกจะให้อำนาจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารดำเนินการจับกุม ควบคุมตัวและซักถามบุคคลได้ไม่เกิน 7 วันในสถานที่ใดก็ได้ ก่อนส่งบุคคลนั้นเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายอาญาปกติ คำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 ยังเพิ่มอำนาจให้เจ้าหน้าที่ทหารสามารถดำเนินการจับกุมและเข้าร่วมสอบสวนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในความผิดสี่ประเภทที่ระบุในคำสั่ง คือ ความผิดต่อพระมหากษัตริย์ ความผิดต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ความผิดตามกฎหมายอาวุธที่ใช้ในการสงคราม และความผิดฝ่าฝืนประกาศและคำสั่ง คสช. หรือคำสั่งหัวหน้า คสช. โดยให้เจ้าหน้าที่ทหารซึ่งแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยมีสถานะเป็นเจ้าพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹⁹

อำนาจพิเศษของฝ่ายทหารในการแทรกแซงและชี้นำกระบวนการยุติธรรมขยายฐานไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นเมื่อหัวหน้า คสช. ประกาศใช้คำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 13/2559 ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามและผู้ช่วย มีอำนาจเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย ทั้งเรียกตัว ค้น จับกุม ควบคุมตัวและร่วมสอบสวนบุคคล โดยอ้างการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด 27 ประเภท เช่น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดต่อเสรีภาพและชื่อเสียง ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ยาเสพติด อาวุธ ภาษีศุลกากร ป่าไม้ที่ดิน เป็นต้น เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจดำเนินการกับบุคคลที่พิจารณาว่าเป็นผู้มีอิทธิพลซึ่งมีพฤติการณ์กระทำความผิดอาญาบางประการที่เป็นภัยอันตราย ต่อความสงบเรียบร้อยหรือบ่อนทำลายระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ²⁰ อันเป็นการให้ดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่ทหารอย่างกว้างขวางในการตีความบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งปรากฏว่ามีกรณีที่มีการบังคับใช้อำนาจตามคำสั่งนี้กับประชาชนที่เป็นหัวหน้ากลุ่มในการคัดค้านนโยบายหรือโครงการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน เช่น นายทวีศักดิ์ อินทวงว แกนนำคัดค้านโรงไฟฟ้าขยะเชิงรุก

19 ข้อ 3, ข้อ 4, ข้อ 6 และข้อ 8 แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 3/2558 เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ และสามารถดูรายงานของศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน “1 ปี คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2558 : “อำนาจพิเศษ” ในสถานการณ์ปกติ” ได้ที่ https://tlhr2014.wordpress.com/2016/04/01/head_of_ncpo_order_3-2015/

20 อานความเห็นทางกฎหมายของศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนต่อคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 13/2559 ได้ที่ https://tlhr2014.wordpress.com/2016/03/31/statement_on_head_of_ncpo_order_no-132016/

จ.ปทุมธานี²¹ และนายละม่อม บุญยงค์ ชวาระยอง ประธานกลุ่มปากน้ำบ้านเรา²²

คำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 และ 13/2559 ที่ออกตามมาตรา 44 รัฐธรรมนูญชั่วคราวทำให้เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจแบบเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นผลให้บุคคลผู้ต้องสงสัยหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกฎหมายที่ออกโดย คสช. และอื่น ๆ ตกอยู่ในวงจรและกรรมวิธีกระบวนการทางอาญาโดยฝ่ายทหาร คือ ถูกจับกุม ควบคุมตัว และสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่ทหารที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของ คสช. อีกด้วย

ขั้นที่ 3 คสช. กำหนดให้ความผิดบางประเภทเข้ามาอยู่ในเขตอำนาจพิจารณาคดีของศาลทหาร

หลังรัฐประหารไม่กี่วัน คสช. ประกาศ²³ให้ความผิด 4 ประเภท ได้แก่ ความผิดต่อพระมหากษัตริย์ ความผิดต่อความมั่นคง ความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน และความผิดตามประกาศหรือคำสั่ง คสช. รวมถึงความผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดทั้งสี่ประเภท ให้อยู่เขตอำนาจพิจารณาคดีของศาลทหาร นับแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2557 เป็นต้นมา²⁴ โดยข้อมูลจากกรมพระธรรมนูญ สังกัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับศาลทหาร ระบุว่าสถิติพลเรือนที่ได้รับการพิจารณาคดียังศาลทหาร²⁵ หลังรัฐประหารจนถึงวันที่ 30 กันยายน 2558 มีพลเรือนถูกดำเนินคดีในศาลทหารทั่วประเทศมากถึง 1,629 คน จาก 1,408 คดี

การประกาศให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดำเนินการฝ่าฝืนต่ออำนาจของ คสช. ต้องอยู่ในการพิจารณาคดีของศาลทหาร ทั้งผู้พิจารณาส่งฟ้องคดีต่อศาลทหาร ยังเป็นอัยการทหารที่เป็นหน่วยงานภายใต้ระบบบังคับบัญชาของกระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นฝ่ายทหารเช่นกัน ย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม

21 ดูตัวอย่างการใช้คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 13/2559 ได้ที่ ทหารเรียกแกนนำค่านโรงไฟฟ้าขยะเขียงราก ทหารอ้างเหตุเป็นผู้มีอิทธิพล <https://thr2014.wordpress.com/2016/03/30/ncpc-summoned-taweesak-junk-power-plant/>

22 ตัวอย่างอีกกรณีหนึ่งคือ ควบคุมตัว 'ประธานกลุ่มปากน้ำบ้านเรา จ.ระยอง' ปรับทัศนคติ https://thr2014.wordpress.com/2016/03/29/lamom_detention/

23 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 37/2557 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 38/2557 และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 50/2557

24 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 37/2557 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 38/2557 และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 50/2557

25 รายละเอียดของตัวเลขปรากฏตาม เปิดสถิติการดำเนินคดีพลเรือนในศาลทหาร <https://thr2014.wordpress.com/2015/11/13/static-case-in-military-court/>

(Right to a Fair Trial) ตามข้อ 14 ของกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) อย่างร้ายแรง เนื่องจากโครงสร้างศาลทหารที่ทำหน้าที่พิจารณาคดีดังกล่าวเป็นองค์กรที่ขาดความอิสระและเป็นกลาง เพราะตามกฎหมายศาลทหารเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของกองทัพและกระทรวงกลาโหม ซึ่งรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมมีอำนาจแต่งตั้งโยกย้าย บังคับบัญชาหรือสั่งการและให้คุณให้โทษแก่ตุลาการศาลทหารที่เป็นข้าราชการทหาร²⁶ ดังนั้น การพิจารณาคดีและทำคำพิพากษาของตุลาการศาลทหารจึงมีแนวโน้มจะตกอยู่ภายใต้ระบบการบังคับบัญชาของฝ่ายบริหารได้

ในแง่ความเป็นกลางของตุลาการ เนื่องจากคู่ความที่ต้องขึ้นศาลทหารมีสถานะเป็นคู่กรณีโดยตรงกับ คสช. ซึ่งเป็นคณะผู้บัญชาการเหล่าทัพ ดังนั้น การที่ต้องได้รับการพิจารณาคดีจากตุลาการศาลทหาร ซึ่งเป็นข้าราชการทหารที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของผู้บัญชาการเหล่าทัพ ย่อมมีคำถามถึงความเป็นกลางของตุลาการในการพิจารณาคดีของคู่ความอีกฝ่ายได้

นอกจากนั้น การดำเนินคดีของศาลทหารในเวลาไม่ปกติ (คดีที่เกิดในช่วงระหว่างวันที่ 25 พฤษภาคม 2557 ถึงวันที่ 1 เมษายน 2558 ซึ่งอยู่ระหว่างประกาศใช้กฎอัยการศึก) คดีเหล่านี้ไม่สามารถใช้สิทธิยื่นอุทธรณ์-ฎีกาได้²⁷ และศาลทหารยังมีปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลยอีกหลายประการ อาทิ เช่น การพิจารณาคดีที่ล่าช้า โดยศาลทหารจะกำหนดนัดพิจารณาสืบพยานที่ละนัด นัดละหนึ่งวันและเฉพาะครึ่งเช้า แต่นัดห่างกันสองถึงสามเดือน หากแล้วเสร็จจึงจะกำหนดนัดพิจารณาในครั้งต่อไป หรือกระบวนการพิจารณาต่าง ๆ ที่แตกต่างจากศาลยุติธรรม ทั้งการไม่เบิกตัวจำเลยมาศาลเมื่ออัยการยื่นฟ้อง ไม่แจ้งให้ทนายความทราบล่วงหน้าในการส่งหมายนัดสอบคำให้การ หรือการไม่อนุญาตให้คัดถ่ายพยานหลักฐานในคดี เป็นต้น²⁸

26 มาตรา 5, มาตรา 10, มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498

27 กรณีจำเลยที่ถูกดำเนินคดีในศาลทหารช่วงสถานการณ์พิเศษ ได้แก่ คดีฝ่าฝืนคำสั่งเรียกรายงานตัวของ คสช. วรเจตน์ ภาคีรัตน์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือจิตรา คชเดช แกนนำกลุ่มไทรอาร์ม ปัจจุบันคดีของจำเลยทั้งสองยังคงพิจารณาอยู่ในศาลทหาร หรือกรณีคดี 112 ที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว เช่น กรณีนายโอบาส (สงวนนามสกุล) https://th2014.wordpress.com/2015/10/16/opas_sec-ond-case/ เป็นต้น

28 ดูเพิ่มเติมได้ในรายงาน “เปิด 16 ข้อ ทำไมการชี้แจงของตัวแทนรัฐบาลไทยเรื่องศาลทหาร จึงไม่ตรงกับความเป็นจริง” ใน <http://www.th2014.com/th/?p=523>

ขั้นที่ 4 จัดตั้งเรือนจำขังพลเรือน ในพื้นที่ค่ายทหาร มทบ.11

“เพื่อประโยชน์ในด้านการรักษาความปลอดภัยและความเหมาะสมในการคุมขังและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในคดีความมั่นคงของรัฐและคดีอื่นอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ต้องขังประเภทมีเหตุพิเศษที่ไม่ควรจรรวมคุมขังอยู่กับผู้ต้องขังอื่น จึงสมควรกำหนดสถานที่คุมขังไว้สำหรับผู้ต้องขังประเภทดังกล่าว” คำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ 314/2558 เรื่อง กำหนดอาณาเขตเรือนจำชั่วคราว ลงวันที่ 8 กันยายน 2558

ข้อความข้างต้นเป็นเหตุผลที่ใช้จัดตั้งเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรีในพื้นที่ของมณฑลทหารบกที่ 11 บนถนนพระราม 5 กรุงเทพฯ โดยพลเอกไพบูลย์ คุ่มฉายา รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมและสมาชิก คสช. เป็นผู้ลงนามในคำสั่ง ถึงแม้เรือนจำแห่งนี้จะอยู่ภายใต้สังกัดของเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ ตามคำสั่งฉบับนี้ แต่เนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่ภายในค่ายทหาร นอกจากผู้ต้องขังในคดีความมั่นคงต่าง ๆ จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์แล้ว ยังต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ทหาร ซึ่งถูกแต่งตั้งให้เป็น “ผู้คุมพิเศษ” อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิในการที่จะรับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม โดยเฉพาะสิทธิในการพบและปรึกษาทนายความเป็นการส่วนตัว และทำให้เรือนจำแห่งนี้กลายเป็นส่วนต่อขยายของการควบคุมตัวพลเรือนโดยเจ้าหน้าที่ทหาร

การจัดเรือนจำในพื้นที่ดังกล่าว จึงเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัวบุคคลได้ยาวนานกว่า 7 วัน อีกทั้งการใช้เรือนจำดังกล่าวเป็นสถานที่ควบคุมพลเรือนต้องถือว่าเป็นการควบคุมตัวโดยมิชอบ อันเป็นการขัดต่อข้อ 9 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิการเมือง (ICCPR) เนื่องจากเป็นควบคุมตัวที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศซึ่งตามหลักการสหประชาชาติว่าด้วยการกำกับดูแลการบริหารงานยุติธรรมโดยผ่านศาลทหาร (Principles Governing the Administration of Justice through Military Tribunals) ได้วางหลักเกณฑ์ในห้ามคุมขังพลเรือนที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ทหารในพื้นที่ทหาร

จากข้อมูลของทนายความที่ติดตามลูกความที่ ถูกคุมขังภายในเรือนจำชั่วคราวดังกล่าว ในระหว่างการ ปรีกษาและสอบถามข้อมูลทางคดีจากผู้ถูกควบคุมตัว เพื่อ นำไปใช้ประโยชน์ในการว่าความและการแก้ต่างในชั้นศาล จะต้องมีการมีเจ้าหน้าที่ทหารร่วมรับฟังทุกครั้ง ซึ่งคำถามต่าง ๆ ที่ทนายความจะใช้ถามลูกความ ต้องถูกกลั่นกรองโดย เจ้าหน้าที่ทหารก่อน หากเจ้าหน้าที่ทหารเห็นว่าเป็นคำถาม ที่กระทบต่อ “ความมั่นคง” ก็จะไม่อนุญาตให้ทนายความ ถามคำถามดังกล่าว²⁹ ซึ่งต่างจากเรือนจำราชทัณฑ์ปกติ ที่ จะมีการจัดห้องให้ผู้ถูกควบคุมตัวและทนายความได้ปรึกษากันเป็นส่วนตัว โดยไม่มีเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มาร่วมรับฟัง และคัดกรองคำถามเช่นนี้

นอกจากนี้ ผู้ต้องหาสองในสามรายที่กระทำความ ผิดเกี่ยวกับการแอบอ้างสถาบันพระมหากษัตริย์ อย่างกรณี ‘หมอมหายอง’ นายสุริยัน สุจริตพลวงศ์ และพ.ต.ต.ปรากรม วารุณประภา ซึ่งถูกนำตัวมาขังที่เรือนจำดังกล่าว ได้เสีย ชีวิตระหว่างถูกควบคุมตัวในเวลาใกล้เคียงกัน โดยไม่มี บุคคลใดสามารถเข้าไปตรวจสอบ และญาติทั้งสองรายไม่ ได้เข้าร่วมกระบวนการชั้นสูตรพลิกศพ ซึ่งส่งผลต่อสิทธิใน กระบวนการยุติธรรมของผู้เสียชีวิต อันเป็นการละเมิดสิทธิ ในการได้รับพิจารณาคดีที่เป็นธรรม ตามข้อ 14 ICCPR ต่อ มา ยังปรากฏว่านายชูชาติ กันภัย ทนายความของอาเดม คาราดัก ผู้ต้องขังในคดีระเบิดราชประสงค์ ได้เผยว่า ลูกความของตนถูกซ้อมทรมานให้รับสารภาพ ในช่วงที่ถูก ควบคุมตัวภายในเรือนจำแห่งนี้อีกด้วย³⁰

จากสี่ลำดับชั้นดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า คสช. และฝ่าย ทหารองค์กรเดียวเป็นทั้งผู้บัญญัติกฎหมาย บังคับใช้กฎหมาย ร่วม กระบวนการสอบสวน พิเคราะห์ส่งฟ้องคดี และพิพากษาคัดสิน คดี ทำให้เกิดสภาพกระบวนการทางกฎหมายและระบบยุติธรรม ที่ทหารมีอำนาจในการชี้หน้า รวมถึงควบคุมผลลัพธ์ต่าง ๆ ได้ ด้วย เหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้การเข้าถึงสิทธิในกระบวนการยุติธรรม และ การแสวงหาความเป็นธรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลยในกระบวนการ เช่นนี้ ย่อมเป็นไปได้ยากลำบาก อีกทั้งกระบวนการเหล่านี้ยังถูก ใช้เป็นเครื่องมือในการข่มขู่ต่อผู้ที่ไม่ถูกดำเนินคดี แต่มีความคิด เคลื่อนไหวคัดค้าน คสช. ให้เกิดหวาดกลัว จนไม่กล้าแสดงออกใน ที่สุด

29 โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (ilaw). 2558. “บรรยายภาค “แดนสนธยา”ในเรือน จำชั่วคราว มทบ.11 จากสายตาทนายที่เข้าเยี่ยม”. (ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://ilaw.or.th/node/3934>

30 ประชาไท .2559. “จำเลยคดีระเบิดแยกราชประสงค์ปฏิเสธทุกข้อหา ทนายแถลงอาเดมถูก ซ้อม-ขู่ส่งกลับจีน” (ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://prachatai.org/journal/2016/02/64128>

3. การใช้ กฎหมายปกติ เป็นเครื่องมือ ปราบปรามทาง การเมือง

คู่ขนานไปกับการใช้ประกาศ-คำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้าคสช. ซึ่งออกโดยคณะรัฐประหารเองแล้ว คสช. ยังมีการนำกฎหมายปกติที่มีอยู่เดิม มาใช้เป็นเครื่องมือในการปราบปรามการแสดงออกทางการเมืองในมิติต่างๆ โดยมีทั้งการตีความขยายความตัวบทกฎหมายที่มีอยู่เดิม การเพิ่มอัตราโทษ การนำคดีเหล่านี้ขึ้นสู่การพิจารณาคดีโดยศาลทหารหรือการใช้การกล่าวหาทางกฎหมายเพื่อข่มขู่คุกคามทางการเมือง

3.1 การใช้มาตรา 112 ประมวลกฎหมายอาญาในการปิดกั้นเสรีภาพการแสดงออก

“ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีถึง 15 ปี” มาตรา 112 ประมวลกฎหมายอาญา

แม้ว่าตั้งแต่หลังรัฐประหารปี 2549 จะมีแนวโน้มของการใช้ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 อย่างเข้มข้นมากขึ้น รวมทั้งการตีความกฎหมายขยายความมาอย่างต่อเนื่องแล้ว แต่หลังรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 การใช้กฎหมายมาตรานี้เป็นเครื่องมือปราบปรามการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ยกระดับขึ้นไปอย่างมีนัยยะสำคัญ โดยการปราบปรามผู้แสดงออกเข้าข่ายความผิดมาตรา 112 ถือเป็นนโยบายหลักของ คสช. ตั้งแต่แรกเริ่มตั้งที่รัฐบาล คสช. โดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้า คสช. ได้ แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ว่า

“สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประกอบสำคัญของการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยตามประเพณีการปกครองของไทย รัฐบาลจึงถือเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งยวดในอันที่จะ เชิดชูสถาบันนี้ไว้ด้วยความจงรักภักดีและปกป้องรักษาพระบรมเดชานุภาพ โดยจะใช้มาตรการ ทางกฎหมาย มาตรการทางสังคมจิตวิทยา และมาตรการทางระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิด ยามใจหรือประสังข์ร้าย มุ่งสันติคลอนสถาบันหลักของชาติ โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกและความผูกพันภักดีของคนอีกเป็นจำนวนมาก”³¹

การให้ความสำคัญดังกล่าวยังปรากฏจากกรณีที่ คสช. มีคำสั่งเรียกรายงานตัวประชาชน นักกิจกรรมหลายรายที่มีประวัติเคยเกี่ยวข้องกับการรณรงค์ให้แก้ไขหรือยกเลิกมาตรา 112

31 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. 2557. (ออนไลน์). สืบค้นจาก : http://www.opdc.go.th/Law/File_download/law19957.pdf

หรือมีประวัติในการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์สถาบันพระมหากษัตริย์ รวมถึงการออกประกาศ คสช. ฉบับที่ 37/2557 ให้ความผิดตามมาตรา 112 อยู่ในอำนาจพิจารณาคดีของศาลทหาร

จากข้อมูลคดีในความรับผิดชอบของศูนย์ทนายความฯ พบว่ามีประชาชนถูกจับกุมและดำเนินคดีด้วยมาตรา 112 ต่อศาลทหารอย่างน้อย 18 คดี จากทั้งหมด 29 คดีหลังรัฐประหาร โดยมีคดีที่ศาลทหารได้มีคำพิพากษาแล้ว 9 คดี ซึ่งคดีทั้งหมดเป็นคดีที่จำเลยซึ่งไม่ได้รับสิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราวและไม่ประสงค์ต่อสู้อคดีในศาลทหาร จึงให้การรับสารภาพ โดยพฤติกรรมซึ่งนำไปสู่การถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดได้แก่ โพสต์ข้อความทางเฟซบุ๊ก ถูกอึดเสียบทสนทนา จัดรายการวิเคราะห์การเมืองเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต อัปโหลดคลิปในสื่อออนไลน์ ส่งอีเมลซึ่งเนื้อหาถูกกล่าวหาว่าเข้าข่ายความผิด การส่งข้อความในกล่องแชทส่วนตัว หรือแต่งบทกวี เป็นต้น

หลังรัฐประหารยังมีการตีความตัวบทมาตรา 112 ขยายความออกไป ทั้งกรณีการดำเนินคดีกับการโพสต์เสียดสีสุนัขทรงเลี้ยง³², การแอบอ้างสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ³³ ซึ่งไม่ได้เป็นบุคคลตามองค์ประกอบของมาตรา 112 หรือการดำเนินคดีต่อการกดไลค์โพสต์ที่มีข้อความเข้าข่ายมาตรา 112³⁴, การไม่ห้ามปราม หรือตำหนิผู้แสดงความเห็นเข้าข่ายมาตรา 112³⁵ รวมทั้งการขยายตัวของการใช้มาตรา 112 ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยการแอบอ้างสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนจำนวนมาก ทั้งที่มาตรานี้ไม่ได้มีองค์ประกอบความผิดในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด

ศาลทหารยังมีแนวโน้มที่จะพิพากษาลงโทษในคดีประเภทนี้สูงขึ้นไปกว่าศาลยุติธรรม ศาลทหารพิพากษาลงโทษจำคุกในอัตราเฉลี่ยกรรมละ 8-10 ปี ในขณะที่ก่อนหน้านี้ ศาลยุติธรรมจะพิพากษาจำคุกในอัตราเฉลี่ยกรรมละ 5 ปี การยกระดับของอัตราโทษนี้ ทำให้เกิดคดีที่ลงโทษจำคุกสูงสุดอย่างไม่เคยมีมาก่อน เช่น คดีพงษ์ศักดิ์ลงโทษจำคุกจำเลยสูงถึง 60 ปี³⁶ และคดีของศศิวิมลซึ่งลงโทษจำคุก 56 ปี³⁷

32 อ่านรายละเอียดได้ที่ อัยการทหารยื่นฟ้องผู้ต้องหาคดีโพสต์เสียดสีสุนัขทรงเลี้ยง 3 กรรม <https://tlhr2014.wordpress.com/2016/03/07/thanakorn-112-116-2/>

33 อ่านรายละเอียดได้ที่ ศาลพิพากษาสองจำเลยคดี 112 แอบอ้างสมเด็จพระเทพฯ จำคุก 7 ปี 4 เดือน https://tlhr2014.wordpress.com/2016/05/30/112kampanqetch_5/

34 อ่านรายละเอียดได้ที่ อัยการทหารยื่นฟ้องผู้ต้องหาคดีโพสต์เสียดสีสุนัขทรงเลี้ยง 3 กรรม <https://tlhr2014.wordpress.com/2016/03/07/thanakorn-112-116-2/>

35 อ่านรายละเอียดได้ที่ ทักแชท 112 แล้วไม่ห้ามเป็นพฤติกรรมร้ายแรง ไม่นอญขาดประกันตัวแม่จำนิว https://tlhr2014.wordpress.com/2016/05/06/janew_mom_chat_fb_112/

36 อ่านรายละเอียดได้ที่ จำคุก 60 ปี โพสต์เฟซบุ๊กเข้าข่าย 112 https://tlhr2014.wordpress.com/2015/08/07/pongsak_and_thara/

37 อ่านรายละเอียดได้ที่ ย้อนดูคดีและชีวิต “ศศิวิมล” หลังศาลทหารพิพากษาจำคุก 28 ปี https://tlhr2014.wordpress.com/2015/08/10/sasivimon_112_2/

3.2 การนำข้อหา “ความมั่นคง” มาใช้ ดำเนินการต่อผู้แสดงออกคัดค้าน คสช.

ก่อนหน้าการรัฐประหาร มาตรา 116 แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดฐาน “ยุยงปลุกปั่น”³⁸ยังเป็นมาตราที่ถูกบังคับใช้ค่อนข้างน้อย แต่หลังรัฐประหารครั้งนี้ กฎหมายมาตรานี้กลับกลายเป็นเครื่องมือหลักอย่างหนึ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐใช้ในการดำเนินคดีเพื่อปิดกั้นการแสดงออกของประชาชนที่วิพากษ์วิจารณ์ คสช. โดยมีการตีความขยายให้การแสดงออกต่อสาธารณะให้แก้ไขหรือยกเลิกกฎหมายที่เห็นว่าไม่เป็นธรรม หรือการเรียกร้องให้เปลี่ยนรัฐบาลโดยสันติ กลายเป็นการปลุกปั่นยุยงให้เกิดความกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนไปด้วย ทำให้เกิดลักษณะของการใช้กฎหมายโดยตีความให้ “รัฐบาล” ไปเท่ากับ “รัฐ” ทั้งที่ทั้งสองประการนี้ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน

ปัจจุบันมีบุคคลที่ถูกดำเนินคดีในข้อหาดังกล่าวจำนวนไม่น้อยกว่า 39 คน ตัวอย่างเช่น นายพันธ์ศักดิ์ ศรีเทพ³⁹ ที่ถูกดำเนินคดีเนื่องจากจัดกิจกรรม “พลเมืองรุกเดิน” ซึ่งยังอยู่ระหว่างการพิจารณาคดี, คดีถ่ายภาพคู่กับชนน้ำสีแดง⁴⁰ หรือคดีของนายปรีชา แก้วบ้านแพ้ว ซึ่งนำดอกไม้มามอบให้นายพันธ์ศักดิ์ ศรีเทพ และให้การรับสารภาพ ศาลทหารลงโทษตามมาตรา 116 จำคุก 6 เดือน ปรับ 8 พันบาท จำเลยรับสารภาพลดโทษกึ่งหนึ่ง โทษจำคุกให้รอลงอาญา 1 ปี⁴¹

ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนพบว่า ในรอบสองปีที่ผ่านมา มีความพยายามใช้มาตรา 116 ในคดีซึ่งเมื่อพิจารณาการกระทำและองค์ประกอบความผิดแล้ว ไม่เข้าความผิด แต่กลับถูกฟ้องในข้อหาดังกล่าวเพื่อนำคดีมาสู่ศาลทหาร เช่น กรณีของรินดาซึ่งโพสต์ข้อความเรื่องการโอนเงินของพลเอกประยุทธ์⁴² และกรณีของ “นางแจ่ม” ซึ่งโพสต์ข้อความเกี่ยวกับการทุจริตของ

38 มาตรา 116 ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือ หรือวิธีอื่นใด อันไม่ใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่ใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต

(1) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจ หรือใช้กำลังประทุษร้าย

(2) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วน หรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน ถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ

(3) เพื่อให้ประชาชน ล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

39 อ่านรายละเอียดคดีนี้ที่ ศาลยุติธรรมยอมรับการรัฐประหาร ให้ความเห็นคดีพลเมืองรุกเดินขึ้นศาลทหาร <https://thr2014.wordpress.com/2016/04/01/phansak/#more-5207>

40 อ่านรายละเอียดคดีนี้ที่ แจ้งข้อหา ม.116 หญิงถ่ายภาพคู่กับชนน้ำสีแดง ก่อนศาลทหารให้ประกันตัว 1 แสนบาท https://thr2014.wordpress.com/2016/03/29/redbowl_sedition/

41 มติชน. 2559. ศาลทหารพิพากษาคุก6เดือน! ลุงปรีชามอบดอกไม้ให้กลุ่ม'พลเมืองโต้กลับ' (ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://www.matichon.co.th/news/144953>

42 อ่านรายละเอียดคดีนี้ที่ คดีโพสต์ประยุทธ์โอนเงินล้าน ไม่เข้า 116 ศาลอาญามีความเห็นอยู่ในอำนาจศาลยุติธรรม https://thr2014.wordpress.com/2016/05/17/rinda_116/

อุทยานราชภักดี⁴³ โดยล่าสุดศาลทหารมีความเห็นว่าคดีดังกล่าวนั้น
ไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลทหารและให้โอนคดีไปยังศาลยุติธรรม

3.3 การใช้กฎหมายปิดกั้นเสรีภาพในการ ชุมนุมอย่างกว้างขวาง

ภายหลังการประกาศกฎอัยการศึก คสช. ได้ออกประกาศ
คสช. ฉบับที่ 7/2557 ห้ามการชุมนุมมั่วสุมตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป
โดยกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปีและปรับไม่เกิน 20,000 บาท
จากนั้นเมื่อมีการยกเลิกกฎอัยการศึก ได้มีการประกาศใช้คำสั่ง
หัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 แทน โดยข้อ 12 ได้จำกัดการชุมนุมทาง
การเมืองตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ผู้ฝ่าฝืนระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน
หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติยังมีการ
ผ่านพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 มีผลบังคับใช้
เมื่อเดือนสิงหาคม 2558 ทำให้ในปัจจุบันมีกฎหมายจำนวนสองฉบับ
ที่เข้ามาจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมหรือจัดกิจกรรมสาธารณะ

คำสั่งหัวหน้า คสช. และกฎหมายที่ผ่านโดยสภาที่ไม่ได้
มาจากการเลือกตั้งดังกล่าว ถูกเจ้าหน้าที่รัฐนำมาใช้ทับซ้อนกัน
และความหมายของ “การชุมนุมทางการเมือง” หรือ “การชุมนุม
สาธารณะ” ถูกตีความขยายความอย่างกว้างขวาง อาทิเช่น กิจกรรม
อย่างการจัดแถลงข่าวให้ความเห็นทางวิชาการในสถานที่ของเอกชน
กลับเข้าข่ายความผิดดังกล่าวอย่างในกรณีนักวิชาการแถลงข่าว
มหาวิทยาลัยไม่ใช่ค่ายทหาร⁴⁴ รวมถึงกฎหมายสองฉบับยังถูกนำ
มาใช้ในการข่มขู่ว่าจะดำเนินคดี หากประชาชนไม่ให้ความร่วมมือใน
การงดจัดกิจกรรมสาธารณะ หรือการชุมนุมที่มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับ
การเมืองหรือกระทบต่อ “ความมั่นคง” ทั้งยังมีการกำหนดให้การจัด
งานเสวนาสาธารณะต่าง ๆ ต้องแจ้งขออนุญาตเจ้าหน้าที่ทหารก่อน
อีกด้วย

จนถึงปัจจุบันมีการแทรกแซงหรือปิดกั้นไม่ให้มีงาน
เสวนาหรือกิจกรรมสาธารณะเกิดขึ้นจำนวนอย่างน้อย 130
งาน และมีบุคคลที่ถูกดำเนินคดีในข้อหาฝ่าฝืนชุมนุมทางการเมือง
ตั้งแต่ 5 คน เป็นจำนวนอย่างน้อย 85 คน⁴⁵ โดยในจำนวน
ดังกล่าวมีบุคคลอย่างน้อย 26 ราย จาก 7 คดี⁴⁶ ถูกดำเนินคดีจาก

43 อ่านรายละเอียดคดีนี้ที่ ตำรวจส่งตัวผู้ต้องหาโพสต์ข้อมูล ‘ทุจริตราชภักดี’ ให้ภัยการ
พระโขนง ยังแจ้งข้อหา 116-พ.ร.บ.คอมฯ หลังอัยการทหารเห็นว่าคดีไม่เข้า <https://thir2014.wordpress.com/2016/05/04/iam-ratchapak-116-com-crime/>

44 อ่านรายละเอียดคดีนี้ที่ เปิดคำให้การ “อรรถจักร์-สมชาย” ความชอบธรรม 5 ประการของการ
แถลง “มหาลัยไม่ใช่ค่ายทหาร” <https://thir2014.wordpress.com/2015/12/24/chiangmai-academics4/>

45 โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (ilaw). 2559. “รายงานการตั้งข้อหาทางการเมือง
หลังรัฐประหาร 2557”. (ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://ilaw.or.th/node/3934>

46 คดีชุมนุมอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย 22 พ.ค.58 7 ราย, คดีชุมนุมหน้าหอศิลป์ 22 พ.ค.58 9 ราย,
คดีชุมนุมอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย 25 มิ.ย.58 14 ราย (ทั้ง 14 คนมีคดีชุมนุมอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยและ
คดีชุมนุมหน้าหอศิลป์), คดีแถลงการณ์มหาวิทยาลัยไม่ใช่ค่ายทหาร 2 ราย (เดิมมีนักวิชาการถูกกล่าวหา
ทั้งหมด 8 ราย แต่ 6 ราย ยินยอมลงชื่อตามเงื่อนไขท้ายคำสั่งหัวหน้าคสช.ที่ 3/58 จึงไม่ถูกดำเนินคดี) และ

การฝ่าฝืนข้อ 12 ของคำสั่งหัวหน้า คสช.ที่ 3/2558 ซึ่งกำหนดห้ามชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ได้แก่ คดีชุมนุมหน้าหอศิลป์ (22 พ.ค.58)⁴⁷ คดีชุมนุมอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย (25 มิ.ย. 58) คดีแถลงการณ์มหาวิทยาลัยไม่ใช้ค่ายทหาร⁴⁸ และคดีนั่งรถไฟไปอุทยานราชภักดิ์ (7 ธ.ค.58)⁴⁹

3.4 การใช้กระบวนการยุติธรรมในการคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ภายหลังรัฐประหาร กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมยังถูกใช้เครื่องมือของรัฐ ในการคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย แสดงความคิดเห็น และรณรงค์เกี่ยวกับสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือเกี่ยวกับการบริหารประเทศในช่วงการปกครองของ คสช. เจ้าหน้าที่รัฐหน่วยต่าง ๆ ได้ใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือในการคุกคามข่มขู่ (Judicial harassment) ต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหลายกรณี อาทิ กรณีของนางสาวศิริกาญจน์ เจริญศิริ⁵⁰ ทนายความของ 14 นักศึกษากลุ่มประชาธิปไตยใหม่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งความดำเนินคดีในข้อหาขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่และขอหาซ่อนเร้นพยานหลักฐานจากการปฏิเสธไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจค้นรถเพื่อค้นหาโทรศัพท์มือถือของ 14 นักศึกษา เนื่องจากตำรวจไม่มีหมายค้น

ในกรณีของนางสาวเบญจรัตน์ มีเทียน⁵¹ ถูกเจ้าหน้าที่ทหารแจ้งความในข้อหาแจ้งความเท็จ จากกรณีที่เบญจรัตน์ แจ้งความให้ดำเนินคดีกับ พล.ต.วิจารณ์ จดแดง คณะทำงานกฎหมาย คสช. และพล.ต.อ.ศรีวรารห์ รังสิพราหมณกุล รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ในฐานะหัวหน้าคณะทำงาน “หมิ่นเบื้องสูง” พร้อมคณะ โดยกล่าวหาว่ากระทำผิดละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หมิ่นประมาทโดยการโฆษณา และแจ้งความเท็จ จากกรณีที่มีการแถลงจับผู้ต้องหาเครือข่ายขอนแก่นโมเดล

คดีนั่งรถไฟไปอุทยานราชภักดิ์ 7 ธ.ค.58 11 ราย (2 ใน 11 รายมีคดีชุมนุมหน้าหอศิลป์และ 1 รายหนีประกัน) รวมทั้งหมด 24 ราย

47 อ่านรายละเอียดคดีนี้ที่ นิตยสารคำให้การแซม NDM คดีชุมนุมรำลึก 1 ปีรัฐประหารหน้าหอศิลป์ <https://tlhr2014.wordpress.com/2016/01/11/sam-ndm/>

48 อ่านรายละเอียดคดีนี้ที่ ดร.สงส์านวนคดี 'มหาวิทยาลัยไม่ใช้ค่ายทหาร' ให้อัยการทหาร นัดฟังคำสั่งคดี 6 ก.ค. https://tlhr2014.wordpress.com/2016/06/02/chiangmai_academics9/

49 อ่านรายละเอียดคดีนี้ที่ ปลอยตัวชั่วคราวกลุ่มสองกองราชภักดิ์ หลังอัยการศาลทหารสั่งฟ้องขัดคำสั่งหัวหน้า คสช. https://tlhr2014.wordpress.com/2016/04/25/ratchapak_prosecution/

50 อ่านรายละเอียดคดีนี้ที่ ทนายคดี 14 NDM ได้หมายเรียกจับทราบข้อหาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานและแจ้งความเท็จ <https://tlhr2014.wordpress.com/2016/02/02/sirikan-ndm/>

51 อ่านรายละเอียดคดีนี้ที่ ทนายของผู้ต้องหาคดีข่มขู่หมิ่นฯในคุก ถูกตร.กองปราบฯฟ้องหมิ่นประมาทฯเพิ่ม https://tlhr2014.wordpress.com/2016/06/06/benjjarat_328_2/

4. รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว)

พ.ศ.2557:

กฎหมายสูงสุดที่
รับรองการใช้อำนาจ
โดยปราศจาก
ความรับผิดชอบให้กับ
กระบวนการยุติธรรม
ที่ชี้หน้าโดยทหาร

ภายหลังรัฐประหารเพียง 2 เดือน คสช. ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ.2557 ขึ้นแทนรัฐธรรมนูญเดิมที่ถูกยกเลิกไป โดยปรากฏว่าในรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้มีบทบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพที่ประชาชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและตามพันธกรณีระหว่างประเทศ บทบัญญัติดังกล่าวได้เป็นช่องทางหนึ่งให้ประชาชนสามารถอาศัยพื้นที่สิทธิเสรีภาพที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว เข้ามาโต้แย้งการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารและ คสช.

เนื่องจากการใช้อำนาจตามคำสั่งหรือประกาศ คสช. ของเจ้าหน้าที่และตัวกฎหมายที่ประกาศโดย คสช. มักจะพบปัญหาความไม่ชอบด้วยกฎหมายหลายกรณี และประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ต่างโต้แย้งการใช้อำนาจดังกล่าวผ่านสองช่องทางสำคัญ ได้แก่ (1) อาศัยอำนาจศาลปกครองหรือศาลยุติธรรมในการเข้ามาตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการใช้อำนาจโดยเจ้าหน้าที่ทหารตามคำสั่งหรือประกาศ คสช. และ (2) อาศัยอำนาจศาลรัฐธรรมนูญเข้ามาตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของคำสั่งหรือประกาศ คสช. ซึ่งถือว่าเป็นกลไกในระบบกฎหมายปกติที่ประชาชนจะสามารถใช้เพื่อป้องกันตัวเองจากการใช้อำนาจตามอำเภอใจของรัฐได้

อย่างไรก็ตาม แม้ในด้านหนึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะกำหนดรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชน แต่อีกด้าน รัฐธรรมนูญดังกล่าวก็กลายเป็นเครื่องมือของ คสช. ที่ใช้ในการรับรองการใช้อำนาจโดยปราศจากความรับผิดชอบให้กับกระบวนการยุติธรรมที่ชี้หน้าโดยทหารทั้งระบบ ซึ่งมีผลทำให้บรรดาสหสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ ที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้รับรองไว้ทั้งหมดไม่สามารถใช้บังคับได้ เพราะการใช้อำนาจของ คสช. ไม่สามารถถูกโต้แย้งความชอบด้วยกฎหมายโดยองค์กรของรัฐอื่น ๆ ได้

สำหรับวิธีการที่รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 ได้รับรองการใช้อำนาจโดยปราศจากความรับผิดชอบให้กับกระบวนการยุติธรรมที่ชี้หน้าโดยทหารทั้งระบบ มีวิธีการสำคัญอยู่ 2 ขั้นตอน กล่าวคือ

ขั้นที่ 1

การใช้อำนาจซึ่งกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยเจ้าหน้าที่รัฐ ที่อาศัยฐานอำนาจจากคำสั่ง ประกาศ คสช. หรือคำสั่งหัวหน้า คสช. นั้น มาตรา 44 และมาตรา 47 ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวกำหนดให้ชอบด้วยกฎหมาย ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและเป็น

ที่สุดเสมอ ซึ่งเป็นผลให้ศาลปกครองหรือศาลยุติธรรมไม่สามารถตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการใช้อำนาจดังกล่าวของเจ้าหน้าที่รัฐได้เลย ไม่ว่าจะข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าการใช้อำนาจดังกล่าวจะมีเหตุแห่งความไม่ชอบด้วยกฎหมายหลายประการก็ตาม

กรณีตัวอย่างดังกล่าว เช่น คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 617/2558 ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2558 เป็นกรณีที่ศาลได้พิพากษา ยืนยันหลักการไม่ต้องรับผิดของ คสช. โดยศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งยกฟ้องกรณีที่นายวัฒนา เมืองสุข ฟ้องหัวหน้า คสช. เพื่อขอเพิกถอนประกาศ คสช.ฉบับที่ 21/2557 เรื่อง ห้ามบุคคลเดินทางออกนอกราชอาณาจักร โดยศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าศาลมีหน้าที่พิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) มาตรา 47 ได้รับรองให้ประกาศ คสช. ดังกล่าวที่ได้ประกาศในระหว่างวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 จนถึงวันที่คณะรัฐมนตรีเข้ารับตำแหน่ง ให้ชอบด้วยกฎหมาย ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและเป็นที่สุด ศาลจึงไม่อาจตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของประกาศดังกล่าวได้ อำนาจการตรวจสอบถ่วงดุลของฝ่ายตุลาการต่อฝ่ายบริหาร ในระบบแบ่งแยกอำนาจการปกครอง จึงแทบไม่มีความหมายใด ๆ ภายใต้ระบอบรัฐประหาร

ขั้นที่ 2

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังสร้างกลไกในการปิดกั้นการใช้สิทธิของประชาชน ในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของคำสั่งหรือประกาศ คสช. อยู่สองระดับ ได้แก่

ระดับแรก รัฐธรรมนูญฉบับนี้จำกัดให้องค์กรที่จะยื่นเรื่องตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของคำสั่งหรือประกาศ คสช. ที่บังคับใช้ในคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญ ได้เฉพาะที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ของศาลปกครองสูงสุดเท่านั้น โดยไม่เปิดช่องทางให้ประชาชนสามารถยื่นเรื่องได้โดยตรง รวมถึงหากเป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจศาลทหาร ไม่ปรากฏว่ารัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีช่องทางที่จะยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญได้ ตัวอย่างเช่น คำสั่งศาลทหารกรุงเทพที่ 6/2558 ลงวันที่ 6 มีนาคม 2558 เป็นกรณีที่นางสาวจิตรา คชเดช ยื่นคำร้องขอให้ศาลทหารกรุงเทพ ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าประกาศ คสช. ฉบับที่ 37/2557 และฉบับที่ 38/2557 ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยศาลทหารยกคำร้องดังกล่าวโดยระบุว่ารัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ.2557 มาตรา 5 มิได้กำหนดช่องทางให้ศาลทหารสามารถส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไว้

ระดับที่สอง ถึงแม้ว่าประชาชนจะสามารถหาช่องทางที่มีอยู่อย่างจำกัดตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้จนสามารถยื่นเรื่องถึงศาลรัฐธรรมนูญให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญคำสั่งหรือประกาศ คสช. แต่ในขั้นสุดท้าย มาตรา 44 และมาตรา 47 ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็ได้เข้ามารับรองคำสั่งหรือประกาศ คสช. ที่ไม่ว่าจะมีเนื้อหาอย่างไร ให้ถือว่าชอบด้วยกฎหมาย ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และเป็นที่สุดเสมอ เป็นผลให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถเข้ามาตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบรรดาคำสั่งหรือประกาศ คสช. ได้เลย แม้ว่าในทางความเป็นจริงแล้วคำสั่งหรือประกาศดังกล่าวจะมีเนื้อหาละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างไรก็ตาม

ท้ายสุด รัฐธรรมนูญชั่วคราวของ คสช. ได้ทำลายระบบนิติรัฐและการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชน กล่าวคือนอกจาก คสช. จะใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราวมารับรองให้บรรดาคำสั่งหรือประกาศ และคำสั่งหัวหน้า คสช. นั้น “ชอบด้วยกฎหมาย ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและเป็นที่สุด” ตามมาตรา 44 และ 47 แล้ว คสช. ยังให้การกระทำทั้งหลายของตนและพวก ไม่ว่าทางบริหาร นิติบัญญัติ หรือตุลาการ แม้จะผิดกฎหมายซึ่งรวมถึงละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง “พ้นจากความรับผิดและความรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง” ตามมาตรา 48 รัฐธรรมนูญชั่วคราวอีกด้วย ดังนั้น มาตราทั้งสามในรัฐธรรมนูญชั่วคราวทำให้ คสช. และเจ้าหน้าที่รัฐอยู่เหนือความรับผิดและลิดรอนสิทธิในการเข้าถึงความยุติธรรมและการเยียวยาของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของรัฐอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีกฎหมายระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง อีกทั้งเป็นการรองรับการใช้อำนาจโดยอำเภอใจปราศจากความรับผิดให้กับกระบวนการยุติธรรมที่ชี้หน้าโดยทหารทั้งระบบ ก่อให้เกิดสภาวะสูญญากาศที่สิทธิและเสรีภาพของประชาชนแม้จะถูกบัญญัติไว้ในตัวบทของรัฐธรรมนูญ แต่กลับไม่มีผลใด ๆ ในทางปฏิบัติภายใต้การปกครองของระบอบรัฐประหาร

บทสรุป

ข้อกล่าวอ้างของ คสช. ว่ากระทำการต่าง ๆ ในนามของ “กฎหมาย” และ “กระบวนการยุติธรรม” มีส่วนสำคัญอย่างมากในการสร้างชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจตามอำเภอใจของ คสช. ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ของรัฐที่บังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดทางอาญา และสอดคล้องกับหลักการปกครองโดยกฎหมายหรือนิติรัฐ แต่เมื่อพิจารณาลงไปเนื้อหา กลับพบว่าระบบกฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการบัญญัติโดยคณะรัฐประหารเอง กฎหมายปกติที่มีอยู่เดิมก็ถูกตีความขยายความอย่างกว้างขวางเพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง กระบวนการยุติธรรมก็ดำเนินไปภายใต้การชี้หน้าโดยทหาร กลไกการข่มขู่คุกคามผ่านการเรียกบุคคลมา

รายงานตัว และการจับตาสอดส่องโดยรัฐต่อพลเมือง ก็ดำเนินไปอย่างเข้มข้น ทั้งหมดเป็นฐานให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อประชาชนในมิติต่าง ๆ อย่างตั้งใจและเป็นระบบ

ภายใต้ระบบการใช้อำนาจดังกล่าว รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ.2557 ยังถูกนำมาใช้รองรับความชอบด้วยกฎหมายให้กับกระบวนการยุติธรรมที่ชี้นำโดยทหาร และทำให้ทั้งกระบวนการหลุดพ้นจากการตรวจสอบ ก่อให้เกิดวงจรการใช้อำนาจที่เบ็ดเสร็จปราศจากความรับผิดชอบ ภายใต้ข้ออ้างของ “การดำเนินการตามกฎหมาย” กล่าวอย่างถึงที่สุด นับเป็นเวลาสองปีเศษแล้ว ที่สังคมไทยได้ปล่อยให้คณะบุคคลกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีฐานที่มาที่มิได้ยึดโยงกับอำนาจอธิปไตยของปวงชน เข้ามาใช้อำนาจรัฐทั้งในทางนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ โดยไม่ต้องรับผิดชอบใด ๆ ต่อการใช้อำนาจ หรือผลที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจดังกล่าวในอนาคต

ในโอกาสครบรอบ 84 ปี ของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสิทธิเสรีภาพและอำนาจอธิปไตยของปวงชนเป็นหลักการที่สำคัญภายใต้ระบอบใหม่นี้ ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนจึงขอเรียกร้องให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ

1. ยกเลิกและยุติการดำเนินคดีพลเรือนในศาลทหาร
2. ยกเลิกและยุติการใช้อำนาจตามมาตรา 44 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557
3. คืนอำนาจสู่ประชาชนโดยเร็ว จัดให้มีการเลือกตั้ง และมีการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งมีที่มาจากประชาชน